

Η ΔΕΚΑΕΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΑΜΠΕΛΩΝΑ ΣΕ ΥΠΟΣΤΥΛΩΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ

- «Τα πάντα ρει» Το νέο βρίσκεται σε πάλη με το παλιό (Ηράκλειτος)
- Η παράδοση ως ηθική κατηγορία -, αντίθετη με την παράδοση ως συσσωρευμένη γνώση-χρησιμοποιήθηκε από το κάθε κατεστημένο όλων των εποχών, για να αναστείλει την κυοφορία της νέας γνώσης.
- Ο άνθρωπος έφτιαξε τη βάρκα και ανέβηκε σε αυτή για να περάσει στην απέναντι όχθη ή για να δει αν θα βουλιάξει.; Μεγάλο επιστημονικό ερώτημα που το έθεσε ο Bachelor
- «και γιατί όχι»

Σπουδαίος μαθηματικός δρόμος σκέψης, ο οποίος οδήγησε στην λύση μεγάλων μαθηματικών προβλημάτων τα οποία παρέμεναν επί αιώνες άλυτα.

Ο συνδυασμός των παραπάνω, αποτελεί το ιδεολογικό – θεωρητικό υπόβαθρο, στο ερώτημα που έθεσα στον εαυτό μου «και γιατί όχι ‘‘όρθια’’ αμπέλια στην Σαντορίνη»

Δύο είναι τα κλαδέματα της Σαντορίνης. Το ένα και πιο διαδεδομένο η περίφημη κουλούρα που τη λένε «γυριστή» και το άλλο το συναντάμε σε μέρη με λιγότερο αέρα, το ονομάζουν «κουλούρι» ή «κλάδα». Υπάρχει και ένα τρίτο που το εφαρμόζουν στη Μαντηλαριά.

ΤΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΚΛΑΔΕΜΑΤΟΣ

Τα σταφύλια προστατεύονται αρκετά καλά από τους πολύ δυνατούς ανέμους, που φυσούν την άνοιξη, εποχή που ανοίγουν τα «μάτια» .

Η προστασία αυτή οφείλεται σε τρεις παράγοντες:

Το ύψος που βρίσκονται οι νέοι βλαστοί, το σχήμα της αμπελιάς το οποίο είναι κύκλος και η πυκνότητα των ματιών

1. Σπουδαιότερο από όλα είναι η πυκνότητα των ματιών η οποία οφείλεται στο ότι 4 με 5 αμολυτές (νέα κλαδιά) είναι πλεγμένες μεταξύ τους, τοποθετημένες στον υπάρχοντα κύκλο των παλαιότερων κλαδιών. Λόγω της πυκνότητας των ματιών, σύντομα (10-15 ημέρες) τα φύλλα δημιουργούν ένα τείχος προστασίας των μικρών σταφυλιών.
2. Τα σταφύλια προστατεύονται από τον ήλιο
3. Λόγω των πολλών «αμολυτών», όπως αναφέραμε, καθώς και του «πολύ ξύλου» (κλαδιά παλαιότερων ετών) η «γυριστή» διαθέτει πολύ μεγάλο φύλλωμα στο οποίο λόγω διαμόρφωσης ένα μέρος των φύλλων βρίσκεται υπό σκιά. Αυτά τα φύλλα υπολειτουργούν, παράγοντας περισσότερα οξέα από τα φύλλα που τα βλέπει ο ήλιος, με συνέπεια το παραγόμενο γλεύκος να έχει υψηλή ολική οξύτητα.

ΤΑ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΕΝ ΔΙΟΡΘΩΝΟΝΤΑΙ ΑΝΕΒΑΖΟΝΤΑΣ ΕΣΤΩ ΚΑΙ ΨΗΛΑ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ

1. Η πυκνότητα φύτευσης δεν ξεπερνά τα 2000 φυτά το εκτάριο σ αυτή τη φύτευση συνδυασμένη με τους δυνατούς καταστροφικούς ανέμους της άνοιξης, οφείλεται η μεγάλη διακύμανση της παραγωγής από χρονιά σε χρονιά. Πχ για να έχουμε μια παραγωγή 6000 κιλών στο εκτάριο θα πρέπει κάθε αμπελιά να έχει 15-20 σταφύλια. Στην περίπτωση που έχουμε κακή άνοιξη, τότε μπορεί να μείνουν 4 με 5 σταφύλια με αποτέλεσμα η παραγωγή ενός εκταρίου να είναι μικρότερη από 2000 κιλά. Αυτή η μεγάλη διακύμανση στην παραγωγή, στο μέλλον – όταν όλο το λευκό σταφύλι θα πουλιέται ως οίνος ΠΟΠ – θα δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα στις πωλήσεις του ΠΟΠ Σαντορίνη
2. Δεν μπορούμε να κάνουμε « ποιοτικό πότισμα», γιατί, το υπό σκίαση έδαφος θα βραχεί και θα δημιουργήσει ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη ασθενειών.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΔΙΟΡΘΩΝΟΝΤΑΙ ΑΛΛΑ ΑΝΕΒΑΖΟΝΤΑΣ ΠΟΛΥ ΤΟ ΚΟΣΤΟΣ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

1. Δεν επιδέχεται μηχανική καλλιέργεια με συνέπεια
  - α) να γίνεται ζιζανοκτονία δημιουργώντας πολλά αρνητικά στην εικόνα του αμπελώνα
  - β) να μην μπορεί να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η ευδεμίδα και ο βοτρυτής.

Τις περισσότερες χρονιές τα σταφύλια έχουν βοτρυτή, ιδιαίτερα οι ερυθρές ποικιλίες και οι περισσότερες λευκές
2. Ένα ποσοστό σταφυλιών ακουμπάει στο έδαφος με συνέπεια να σκίζονται οι ρώγες και να εισχωρεί ο βοτρυτής
3. Ο τρύγος είναι δύσκολος και με υψηλό κόστος
4. Στη σπάνια χρονιά που θα υπάρχει μεγάλη παραγωγή δεν μπορεί να γίνει πράσινος τρύγος

Η ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΜΑΣ

Από το 2002 μέχρι σήμερα έχουμε δημιουργήσει έναν αμπελώνα 20 εκταρίων . Σήμερα, παίρνοντας υπ' οφιν τα πλεονεκτήματα του παραδοσιακού κλαδέματος έχουμε καταλήξει σε μια φύτεψη με πυκνότητα 7500 φυτά το εκτάριο, με 4 αμολυτές στο φυτό, δυο από την μια μεριά και δυο από την άλλη πλεγμένες μεταξύ τους στο ίδιο σύρμα. Με αυτό το κλάδεμα πετυχαίνουμε τα παρακάτω:

A) Έχουμε πυκνό φυλλικό τοίχος, όπου τα σταφύλια προστατεύονται από τον ήλιο, έχουμε φύλλα υπό σκίαση (ανά δύο σειρές, οι αποστάσεις των σειρών είναι 0,9μ)

B) Η παραγωγή δεν έχει μεγάλη διακύμανση για τον παρακάτω λόγο: Στο σύρμα τα μάτια είναι πυκνά όπως και στην «γυριστή» και έτσι πολύ γρήγορα δημιουργείται πυκνό φύλλωμα που προστατεύει κατά την άνοιξη τα σταφύλια. Στην κακή άνοιξη θα μείνουν τουλάχιστον 4 τσαμπιά ανά φυτό και η παραγωγή δεν θα είναι κάτω από 5000 κιλά ανά εκτάριο.

Στην περίπτωση που θα έχουμε καλή άνοιξη μπορούμε να κάνουμε πράσινο τρύγο ώστε να έχουμε ποιοτικό σταφύλι. Το σταφύλι που παίρνουμε είναι σε πολύ καλή κατάσταση σε σχέση με τον βοτρυτή.

Ένα παράδειγμα, όταν έχουμε 7500 φυτά ανά εκτάριο στην κακή άνοιξη θα μείνουν 3-4 τσαμπιά ανά φυτό, ώστε η παραγωγή δεν θα είναι μικρότερη από τα 5000 κιλά ανά εκτάριο.

Το προσαρμοσμένο αμφίπλευρο guyot στις συνθήκες του νησιού λύνει το μεγάλο πρόβλημα της μεγάλης διακύμανσης της παραγωγής και δίνει σταφύλια σε καλύτερη κατάσταση από το παραδοσιακό.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ

Σχετικά με την ποιότητα του οίνου από τα «όρθια» αμπέλια, ο χρόνος του πειράματος είναι μικρός για να βγάλουμε ασφαλή συμπεράσματα.

Έχουμε όμως σοβαρές ενδείξεις ότι το μαυροτράγανο από τα όρθια αμπέλια, ενώ έχει πλούσιες τανίνες όπως και το παραδοσιακό, δίνει οίνο με τανίνες λιγότερο στεγνές από αυτόν που δίνει το παραδοσιακό.

Τα αποτελέσματα της έρευνας που έκανε η υποψήφια διδάκτωρ οινολογίας του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών κυρία Μαρία Κυραλέου με θέμα: Επίδραση της άρδευσης στην ποικιλία Μαυροτράγανο Σαντορίνης (έτη 2010-2012)

Στην παρούσα μελέτη εξετάστηκε η επίδραση της άρδευσης στα φαινολικά χαρακτηριστικά της ποικιλίας Μαυροτράγανο Σαντορίνης. Έγινε χαρακτηρισμός της πρώτης ύλης, παρακολούθηση της αλκοολικής ζύμωσης και αναλύσεις των τελικών οίνων. Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι η άρδευση επηρεάζει τόσο τη συγκέντρωση των φαινολικών συστατικών όσο και την εκχύλιση τους στον παραγόμενο οίνο.

Το μη αρδευόμενο τμήμα εμφάνισε μεγαλύτερο βάρος ράγας μόνο την πρώτη χρονιά του πειράματος ενώ για τις υπόλοιπες χρονιές το μικρότερο, χωρίς όμως να υπάρχουν στατιστικές διαφορές. Για όλα τα έτη οι ράγες από αυτό το κομμάτι παρουσίασαν τη μεγαλύτερη συγκέντρωση ανθοκυανών.

Η εκχύλιση των ανθοκυανών από τις ράγες στους οίνους είναι σημαντικότερη για το αρδευόμενο τμήμα και μειώνεται σταδιακά με τη μείωση της. Επίσης, οι ράγες δείχνουν χαμηλότερη συνεισφορά ταννινών των γιγάρτων και υψηλότερο ποσοστό ταννινών των φλοιών, το οποίο επιβεβαιώνεται και από την μειωμένη στυπτικότητα των παραγόμενων οίνων.

Στους οίνους παρατηρείται αύξηση των ολικών ανθοκυανών και των ολικών φαινολικών με την άρδευσης. Οι οίνοι που προήλθαν από το μη αρδευόμενο τμήμα παρότι παρουσιάζουν χαμηλότερες τιμές στις συγκεντρώσεις των ολικών ταννινών, εμφανίζουν υψηλότερη στυπτικότητα.

Δεν παρατηρούνται επίσης στατιστικά σημαντικές διαφορές στα %νοι, ένταση, απόχρωση, pH και ολική οξύτητα (TA) για τον πρώτο χρόνο. Ωστόσο, για τα επόμενα δύο χρόνια οι οίνοι από τα μη αρδευόμενα πρέμνα δείχνουν μεγαλύτερη TA.

Επίσης η δυνατότητα «ποιοτικού ποτίσματος» δίνει την δυνατότητα για σταφύλι με ελεγχόμενο στρες.

Επίσης έχουμε την δυνατότητα να κάνουμε δυο τρύγους - κυρίως στο Αηδάνι που το χρειάζεται

Επίσης μπορούμε να αποφασίσουμε αν θέλουμε σταφύλι περισσότερο ή λιγότερο συμπυκνωμένο.

ΤΟ ΔΙΛΗΜΜΑ

Εάν, όπως δείχνουν οι ενδείξεις, μπορούμε να πάρουμε καλύτερο σταφύλι, με μικρότερη παραγωγική διακύμανση και με χαμηλότερο κόστος, τότε μπαίνει αναγκαστικά το δίλημμα:

Στην ανάγκη επέκτασης του αμπελώνα, ποιο κλάδεμα θα επιλέξουμε;

Προφανώς για λόγους πολιτισμικούς, για λόγους ότι ο αμπελώνας της Σαντορίνης είναι αμπελώνας παγκόσμιας κληρονομιάς, οφείλουμε να προστατέψουμε αυτόν το σπουδαίο ιστορικό αμπελώνα.

Το δίλλημα επομένως δεν μπαίνει στο να αντικαταστήσουμε τον παραδοσιακό αμπελώνα με ένα σύγχρονο αμπελώνα. Το δίλλημα μπαίνει μόνο ποιο κλάδεμα θα επιλέξουμε για την αναγκαία επέκταση του υπάρχοντος αμπελώνα.

Η ΘΕΣΗ ΜΑΣ: ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΑΜΠΕΛΩΝΑΣ ΣΕ ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟ

Είναι γεγονός ότι ο ιστορικός αμπελώνας του νησιού προσφέρεται για τη δημιουργία ισχυρού Μάρκετιν για τον ΠΟΠ Σαντορίνη, το οποίο και γίνεται.

Ομως το παράδειγμα της νέας σύγχρονης πόλης, που χτίζεται δίπλα στην όμορφη παραδοσιακή πόλη, δείχνει ότι η ζωή συνεχίζεται και ο άνθρωπος συνεχίζει να ερευνά και να δημιουργεί νέα δεδομένα σύμφωνα με τις ανάγκες της νέας εποχής.

Ο Σαντορινιός αμπελουργός δεν θα πρέπει να θεωρηθεί ο ιθαγενής που επαναλαμβάνει αυτό που έμαθε να κάνει επί αιώνες. Θα αποκτήσει μεγαλύτερο σεβασμό από την παγκόσμια οινική κοινότητα και αντίστοιχα ο οίνος που παράγει, όταν η πρακτική του θα σέβεται αφενός την ιστορία του, την παράδοση του, με την ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ του παροδοσιακού του αμπελώνα-που δυστυχώς δεν κάνει- με τον σεβασμό του μόχθου αιώνων, αλλά ταυτόχρονα, θα ψάχνει, θα ερευνά, δείχνοντας την θέληση του, να καλυτερεύσει το προϊόν του αξιοποιώντας όλη την διεθνή έρευνα

Πιστευω πολύ, ένα μάρκετιν που θα προβάλλει τον παραδοσιακό αμπελώνα ως αμπελώνα παγκόσμιας κληρονομιάς και αυστηρά προστατευόμενο, που συγχρόνως παράγει εξαιρετικά και μοναδικά κρασιά, ενώ ταυτόχρονα θα προβάλλει τον σύγχρονο αμπελώνα που δημιουργείται με επίσης υψηλής ποιότητας και μοναδικότητας οίνους, θα είναι ένα ποιοτικό δυνατό από αυτό που υπάρχει σήμερα μάρκετιν

Τελειώνοντας, θέτω στους συνέδρους, ένα στόχο

Ας είναι το συνέδριο αυτό, η αφετηρία για την προστασία αυτού του ιστορικού αμπελώνα, αυτού του αμπελώνα που είναι παγκόσμια κληρονομιά.

Ας βγάλουμε μια ανακοίνωση που να ζητάμε, όλοι οι σύνεδροι, από την ελληνική πολιτεία και από τους τοπικούς άρχοντες την δημιουργία ζωνών που θα απαγορεύεται η δόμηση εντός τους. Είναι η έμπρακτη αναγνώριση αυτού του σπουδαίου ιστορικού αμπελώνα που μας χάρισε ο μόχθος αιώνων των αμπελουργών του.